

KATEDRA GENDEROVÝCH STUDIÍ

Fakulta humanitních studií

Oponentský posudek práce Michaely Němečkové „Až přijdou do Prahy, bude pozdě.“ Obsahová analýza mediálních sdělení zaměřených na tzv. migrační krizi a její genderový rozměr

Michaela Němečková se ve své diplomové práci zabývá velmi zajímavým tématem, kterým je zobrazení tzv. migrační krize ve vybraných českých denících v průběhu prvního měsíce roku 2016. V průběhu analytické části dochází k několika podstatným zjištěním, nejprve bych se nicméně chtěla zaměřit na problematické aspekty předložené práce, které jinak zjevně poctivě odvedenou výzkumnou činnost oslabují.

Pochybnosti lze spatřovat už v samotné volbě vzorku. Autorka vybírá jeden tabloid (Blesk) a tři média, která označuje za „seriózní“ byť sama v závěru připouští jejich tendenční příklonění k určité části politického spektra. Jako důvod pro svou volbu označuje vyšší čtenosti, což však v tomto případě není vhodným kritériem. Samozřejmě, že jde tedy o deníky, které se dostanou k nejširšímu publiku, nicméně předem lze od nich očekávat velmi podobné zpravodajské postupy a především zaujímání stejných či velmi podobných postojů v rámci migrační krize jako ohrožení pro český stát. Stejně je to s volbou žurnalistických žánrů. Zpravodajství, protože se alespoň proklamovaně snaží o jistou míru objektivitu, bude dávat jiný prostor případným odlišným názorům či udělovat hlas umlčovaným, což bychom mohli očekávat například u názorotvorných médií typu Respekt nebo u publicistických žánrů typu komentář či glosa, případně rozhovor.

Problematická je rovněž teoreticko-metodologická část, která je velmi krátká (z celkových 84 zabírá 12 stran práce) a kde není konceptualizován prakticky žádný teoretický rámeček, v němž se bude autorka pohybovat. V empirické části sice vhodně sahá pro oporu svých argumentů k různým teoretickým statím, nicméně nechává nás na pochybách, nakolik pracuje systematicky, či nakolik „improvizuje“ ve snaze odvolat se na určité autority. Navíc ta část, kterou připravě teoretických nástrojů věnuje (a která má 5 stran), pracuje s konstrukcí sociální a mediální reality, což není pro její téma zásadní, dalším tématem je pak nastolování agendy, přičemž tento koncept je velmi okleštěný a nereflexovaný. V samotném textu pak autorka (byť se nevěnuje analýze publika) vytváří dojem, že zkušenost čtenářstva s médii je výsledkem jednoduchého jednostupňového modelu komunikace.

Předložená diplomová práce je dále poněkud nezvládnutá z hlediska užívání metody, respektive systematického provádění kvalitativní obsahové analýzy takovým způsobem, aby bylo jasné, jak autorka postupuje. V úvodu empirické části sice stanovuje několik zájmových kategorií (snad kódů?), nicméně není jasné, jestli je všechny stanovila na začátku své práce, nebo jestli jsou výsledkem analýzy dat (či kombinace těchto postupů). V samotné analýze pak autorka rovnou představuje několik témat (která zcela neodpovídají původně zvoleným kategoriím) a nabízí k nim příklady, jako kdyby se jednalo o výčet výsledků, k nimž nějakým způsobem dospěla – problém je ovšem v tom, že nám neumožní nahlédnout jak.

Z uvedených tematických kategorií prakticky vypadává heslo či kód „soucít“, což je podle mého jedno z klíčových témat. Nabízí se tak otázka, jestli byly všechny zvolené a analyzované mediální obsahy natolik jednostranné a „necitlivé“, že tzv. migrační vlnu nepopisovaly v intencích ztráty domova, životů a obecně soucitu s těmi, kteří odešli ze své vlasti. Svým způsobem se téma soucitu objevuje v jinak velmi zajímavé podkapitole o účasti evropských křesťanů s křesťany z Východu, nicméně autorka ho jako takové téměř opomíná.

V některé z úvodních částí práce rovněž chybí jasné definování termínů, které autorka později v práci vyčítá médiím (rozlišení mezi migranty, imigranty, uprchlík, běženci apod.), ale sama nám ucelenou typologii nenabízí (pouze parciálně, např. na straně 75). Nabízí se také otázka, proč se více nevěnuje novinovým titulům, jejichž přehled v poznámkovém aparátu velmi často k analýze provokuje (např. *Kdo je zastaví? Ani mráz to nedokázal...*, *Blesk*, 27. 1. 2016 na str. 67 nebo *Všichni jsme lidé a žijeme ve stejné zemi*, *Lidové noviny*, 21. 1. 2016 na str. 72).

Dalším palčivým místem je způsob obsahu argumentů, který jde někdy proti smyslu výňatku textu, o němž autorka píše. Na str. 31 například cituje z článku a tvrdí, že obsah upozorňuje na vzezření migrantů, přičemž text (podle titulku, ale i z uvedeného úryvku) upozorňuje na údajné lži „běženců“: *„Je mi šestnáct,“ tvrdí zarputile Ahmad Farid, který mezi dětmi ve škole **vypadá jako jejich otec. Plnovous** by mu zjevně narostl během týdne dvou... I **urostlé figury a chlupy na hrudi** nasvědčují, že ti hoši nemají zrovna končit na základce*. Podobné je to s úryvkem na str. 65, jenž autorka používá jako příklad paternalistického diskurzu a snahy „postarat se o ně“, přičemž z textu naopak jasně vyznívá kritika zásahu Evropanů do životního stylu nově příchozích: ***Nepřehledná změt** stanů a **provizorních** přístřešků, domov zhruba pět tisíc imigrantů, kterému Francouzi neřeknou jinak než "Džungle". Poté se zahryzly do staveb bagry. Bez ohledu na protesty početných "usedlíků". Srovnaly se země **boudy z vlnitého plechu** a dřevěné boudy, aby uvolnily místo **bílým stavebním buňkám**, které se mají stát pro migranty novým domovem. Několik tisícovek imigrantů bylo úspěšně přesídleno, mnozí se ale do uniformních kontejnerů přesunout odmítli. Ubytovací jednotky jsou jim těsné, chybí jim **společné komunitní místo** stejně jako další náležitosti, kterými disponovali ve svých **polorozpadlých chatrčích**. Tam měli kostel, mešitu, kavárny, kuchyně i množství obchodních stánků. To vše v novém "**zcivilizovaném**" prostředí postrádají.* (str. 65)

Navzdory výše uvedené kritice je zřejmé, že se autorka o téma osobně a velmi kvalifikovaně zajímala a že odvedla velký kus práce včetně evidentní schopnosti analyzovat a interpretovat potřebná data, a to jak novinové články, tak obrazový materiál. Velmi zajímavá je zmiňovaná podkapitola o jiném zobrazování křesťanů z Východu, kteří hledají nový domov, stejně jako celá kapitola o orientalismu, jež je velmi vypovídající, obsažná a jasně formulovaná.

Na základě výše uvedeného práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm **velmi dobře až dobře** podle výsledku obhajoby.